

## Utbildningsinspektion i Gärdesskolorna, förskoleklass, grundskola årskurs 1–9 samt obligatorisk särskola årskurs 1–10

### Innehåll

|                                      |   |
|--------------------------------------|---|
| Inledning .....                      | 1 |
| Underlag .....                       | 1 |
| Beskrivning av Gärdesskolorna .....  | 2 |
| Sammanfattande bedömning.....        | 2 |
| Bedömning av resultaten.....         | 3 |
| Bedömning av genomförandet.....      | 5 |
| Bedömning av förutsättningarna ..... | 9 |

### Inledning

Skolverket har granskat verksamheten i och besökt Gärdesskolorna den 13–16 samt 21 mars 2007. I slutet av denna rapport framgår vilka som varit ansvariga för utbildningsinspektionen.

Inspektionen avser att visa hur verksamheten genomförs samt dess förutsättningar och resultat. Bedömningarna av kvaliteten och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplanen för det offentliga skolväsendet (Lpo 94) och övriga författningar för det offentliga skolväsendet. Information om inspektionen finns i separata material och på Skolverkets webbplats ([www.skolverket.se/Inspektion](http://www.skolverket.se/Inspektion)).

Kommunen har ansvar för att de brister inspektörerna lyfter fram i den sammanfattande bedömningen åtgärdas. Åtgärderna skall redovisas till Skolverket inom tre månader vilket framgår av Skolverkets beslut. Skolverket följer också upp effekterna av inspektionen vid kommande inspektionstillfälle. Denna skriftliga rapport kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna.

### Underlag

Underlaget för inspektörernas bedömning är dels dokument från Stockholm och Gärdesskolorna, dels den information som samlats in under besöket. Rapporten grundas även på annan information om kommunen och skolan från exempelvis Skolverkets nationella uppföljningssystem.

I Gärdesskolorna intervjuades elever, lärare, elevvårdspersonal, skolledning samt föräldrar med barn i olika årskurser. Inspektörerna besökte lektioner i samtliga årskurser och de flesta klasser. Även andra iakttagelser i skolmiljön och studier av dokument som finns på skolan utgör underlag för kvalitetsbedömningen. Rektor har tagit del av och givits möjlighet att lämna synpunkter på sakuppgifter i rapporten.

## Beskrivning av Gärdesskolorna

| Gärdesskolorna        | Antal barn/elever |
|-----------------------|-------------------|
| Förskoleklass         | 71                |
| Grundskola            | 993               |
| Obligatorisk särskola | 13                |

Gärdesskolorna tillhör Östermalms stadsdel och består av tre skolor, Gärdesskolan, Hjorthagens skola och Olaus Petriskolan. Gärdesskolan omfattar förskoleklass, årskurs 1–9 samt särskola årskurs 1–10 och har totalt 1077 elever. Olaus Petriskolan består av förskoleklass och årskurs 1–3 och har 91 elever. Vid Hjorthagens skola finns en förskoleklass och tre klasser i årskurserna 1–6 med tillsammans 76 elever. Verksamheten leds av en rektor och är indelad åtta enheter varav sex innehåller skolverksamhet. Var och en av dessa enheter leds av en biträdande rektor som har det operativa ansvaret för enhetens verksamhet. Vid skolorna finns också flera fritidshem och en fritidsgård.

Föreliggande rapport behandlar förskoleklassen, grundskolan och särskolan. Kommunens ansvarstagande för förskolan och skolbarnsomsorgen behandlas i den övergripande kommunrapporten.

## Sammanfattande bedömning

Bedömningarna av kvaliteten i utbildningen vid Gärdesskolorna och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplanen och övriga skolförfattningar.

Inspektörerna bedömer att Gärdesskolorna uppnår goda kunskapsresultat. Eleverna har god kännedom om målen och visar ett tydligt intresse för arbetet i skolan. De har inflytande på skolans verksamhet i stort och utvecklar under grundskoletiden sin förmåga att ta ansvar för sitt lärande. Eleverna behöver dock involveras i några av de processer som styr arbetet, bland annat i arbetet med likabehandlingsplanen, ordningsreglerna och i kvalitetsarbetet. I Gärdesskolorna bedrivs ett aktivt värdegrundsarbete som är synligt genom elevernas sätt att förhålla sig till varandra i skolvardagen. Skolans arbete med uppföljning och utvärdering av de enskilda elevernas lärande ger en god återkoppling till både elever och föräldrar. Dock behöver skolan förbättra den systematiska uppföljningen i samtliga ämnen i de lägre åldrarna och i årskurs 5. Det finns en väl fungerande ledning och skolans rektor utövar ett tydligt pedagogiskt ledarskap. Rektorns förtrogenhet med verksamheten vid de båda mindre skolorna och samundervisningen/särskolan behöver emellertid förbättras.

Inspektörerna bedömer att nedan angivna brister snarast måste åtgärdas.

- Skolan gör inte någon systematisk uppföljning och utvärdering av elevernas kunskaper i förhållande till de nationella målen i årskurs 5 i samtliga ämnen (4 kap. 1 § skollagen, 6 kap. 1 § skollagen, 2 kap. 6 § grundskoleförordningen, 2 kap. 2 § särskoleförordningen samt avsnitt 2.8 i läroplanen för det obligatoriska skolväsendet, fritidshemmet Lpo 94).
- Skolans likabehandlingsplan uppfyller inte de krav som ställs på en sådan plan (6 § lagen om förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever).

- Beslut om placering av elev i särskild undervisningsgrupp tas inte i enlighet med författningarna (5 kap. 5 § och 8 kap. 1 § grundskoleförordningen).
- Utvecklingssamtal genomförs inte för alla elever varje termin (7 kap. 2 § grundskoleförordningen).
- Skriftliga omdömen saknas för elever som i slutet av nionde skolåret inte nått upp till målen och därmed saknar betyg i ett ämne eller ämnesblock (7 kap. 9 § grundskoleförordningen).
- Skolans kvalitetsredovisning uppfyller inte förordningens krav (3 § förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m.).
- Skolan uppfyller inte författningarnas krav på delaktighet vid upprättandet av kvalitetsredovisningen (4 § förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m.).
- Eleverna i den obligatoriska särskolan får inte den studie- och yrkesvägledning som läroplanen anger (avsnitt 2.6 i läroplanen för det obligatoriska skolväsendet, förskoleklassen och fritidshemmet Lpo 94).
- Elevens val ges inte i enlighet med författningarna (2 kap. 19 § grundskoleförordningen).

Inspektörerna bedömer att det finns behov av förbättringsinsatser på skolan inom följande områden.

- Skolan bör förbättra sitt kvalitetsarbete.
- Rektorns förtrogenhet med verksamheten vid Olaus Petriskolan, Hjorthagens skola och samundervisningen/särskolan bör förbättras.

## Bedömning av resultaten

Inspektörerna har granskat hur väl skolans elever utvecklar kunskaper, normer och värden enligt de nationella målen för lärandet särskilt angivna i skollagen, läroplanerna, de nationella kursplanerna och programmålen.

### Kunskaper

Verksamheten i förskoleklassen skall enligt skollagen stimulera varje barns utveckling och lärande och ligga till grund för fortsatt skolgång. Arbetsformerna i förskoleklasserna vid Gärdesskolorna är enligt inspektörerna varierade med inslag av såväl lek och skapande verksamhet som grundläggande språkliga och matematiska begrepp. Lärarna i förskoleklassen uppger att barnens lärande och utveckling dokumenteras kontinuerligt och att en positiv utvecklingslinje kan skönjas för flertalet barn. Genom samarbete med de lägre årskurserna i grundskolan ges barnen möjlighet att successivt växa in i skolans arbete. Inspektörerna bedömer att barnen i förskoleklassen ges förutsättningar att utvecklas i den riktning som de nationella målen för skolformen anger.

Verksamheten i grundskolan skall enligt läroplanen vara aktivt inriktad på att nå målen i de nationella styrdokument. Det förutsätter att såväl elever som personal har god kännedom om vilka mål och riktlinjer som gäller. De elever i de högre årskurserna som inspektörerna talar med uppger att de har god kunskap om målen för de olika ämnena. Lärarna går oftast igenom målen vid läsårets början samt när nya arbetsområden startas. I de lägre årskurserna berättar läraren om målen och sätter upp delmål för eleverna.

I vissa klasser finns också mål uppsatta i klassrummet. Inspektörerna bedömer att eleverna har god kännedom om de mål som gäller för de olika ämnena.

Gärdesskolorna följer upp måloppfyllelsen i årskurs 5 genom de nationella ämnesproven i svenska, engelska och matematik. Resultaten visar att mellan 98 och 100 procent av eleverna når målen för respektive prov. I de övriga ämnena sker inte någon övergripande uppföljning på skolnivå av elevernas resultat i förhållande till målen att uppnå i årskurs 5.

Av inspektionen framgår att klasslärarna följer upp elevernas kunskapsutveckling i de tidigare årskurserna men skolan gör ingen övergripande uppföljning under de tidigare åren. Inspektörerna bedömer att skolan inte följer upp och utvärderar elevernas kunskapsresultat i årskurs 5 i samtliga ämnen vilket måste åtgärdas. Vidare bedömer inspektörerna att skolan bör förbättra sin övergripande uppföljning och utvärdering av elevernas kunskapsutveckling i de tidigare årskurserna.

**Tabell 1. Sammanställning av resultat för åk 9 i Gärdesskolan jämfört med samtliga skolor i Stockholms kommun samt riket år 2004, 2005 och 2006 enligt Skolverkets uppföljningsstatistik.**

|                                                            | Gärdesskolan |       |       | Stockholms Kommun |       |       | Riket |       |       |
|------------------------------------------------------------|--------------|-------|-------|-------------------|-------|-------|-------|-------|-------|
|                                                            | 2004         | 2005  | 2006  | 2004              | 2005  | 2006  | 2004  | 2005  | 2006  |
| Meritvärde <sup>1</sup>                                    | 255,5        | 248,6 | 244,3 | 221,2             | 221,3 | 221,9 | 206,9 | 206,3 | 206,8 |
| Andel (%) med fullständigt slutbetyg                       | 92,3         | 93,8  | 87,8  | 75,6              | 75,7  | 75,1  | 75,9  | 75,5  | 76    |
| Andel (%) behöriga till gymnasieskolans nationella program | 98,8         | 98,5  | 98,0  | 89,7              | 89,2  | 90    | 89,6  | 89,2  | 89,5  |

Av tabell 1 framgår att Gärdesskolans elever når ett högt meritvärde både jämfört med Stockholms kommun och riket i övrigt. Detsamma gäller andelen elever med fullständigt betyg och andelen elever som är behöriga till gymnasieskolan. Också jämfört med SALSA<sup>2</sup> ligger Gärdesskolans resultat över de beräknade värdena. Inspektörerna bedömer att Gärdesskolan når goda kunskapsresultat.

I samundervisningen/särskolan vid Gärdesskolan dokumenteras och utvärderas varje enskild elevs kunskapsutveckling och verksamheten riktar sig enligt inspektörernas bedömning mot måloppfyllelse av de nationella målen.

#### **Utveckling och lärande relaterat till övergripande kunskapsmål**

I läroplanen anges ett antal övergripande kunskapsmål eller mål att sträva mot vilka skall ligga till grund för undervisningen i skolan.

<sup>1</sup> Meritvärdet utgörs av summan av betygsvärdena för de 16 bästa betygen i elevens slutbetyg (G=10, VG=15 och MVG=20). Det möjliga maxvärdet för varje enskild elev är 320 poäng. Det genomsnittliga meritvärdet beräknas för de elever som fått betyg i minst ett ämne. Elevernas sammanlagda poäng divideras med det antal elever som fått betyg i minst ett ämne.

<sup>2</sup> Skolverkets SALSA-värden för grundskolan anger det förväntade resultatet för en skola eller en kommun. De är beräknade med utgångspunkt i vissa bakgrundsfaktorer som hänför sig till de enskilda elevernas förutsättningar såsom bland annat socioekonomisk bakgrund.

Skolan skall genom sitt arbete bland annat sträva mot att varje elev utvecklar nyfikenhet och lust att lära, utvecklar sitt eget sätt att lära och lär sig använda sina kunskaper som redskap i sitt lärande. Eleverna vid Gärdesskolorna är öppna och har lätt för att uttrycka sig. I de samtal som inspektörerna har med eleverna visar de ofta en förmåga att analysera och reflektera både omkring de frågor som ställs och sitt lärande. Eleverna ger i samtalen ofta uttryck för att skolan är viktig och att de trivs med sina studier. Inspektörerna bedömer att skolan når goda resultat i arbetet med de mål att sträva mot som läroplanen anger.

### **Normer och värden**

Enligt läroplanen förutsätter elevernas kunskapsmässiga och sociala utveckling att de tar ett allt större ansvar för det egna arbetet och för skolmiljön samt att de får ett reellt inflytande på utbildningens utformning. Vid Gärdesskolorna finns klassråd i varje klass och flera elevråd. Ordförandena vid de olika elevråden träffar rektorn en gång per månad. De elever som inspektörerna möter berättar att de genom klassråd och elevråd kan föra fram förslag och att de i vissa fall också fått gehör för sina förslag. De yngre eleverna uppger t.ex. att de lyckats utverka att en gunga placerats på skolgården, att de fått behålla sin sandlåda och fått ett högre staket. Också de äldre eleverna kan ge konkreta exempel på att förslag från elevråden genomförts. När det gäller inflytandet över lärandet visar inspektionen att detta varierar det mellan klasserna. Inspektörerna ser framför allt i de högre årskurserna exempel på lektioner där eleverna kan påverka innehåll och arbetsformer och tar ett tydligt ansvar för lärandet.

I läroplanen anges att skolan skall medverka till att utveckla elevernas känsla för samhörighet, solidaritet och ansvar samt aktivt motverka trakasserier och förtryck av individer och grupper. Vid Gärdesskolorna följs elevernas trivsel och trygghet upp med en enkät varje termin. Resultatet visar att de flesta elever vid skolorna trivs och känner sig trygga. Mobbning förekommer sällan och när det sker vet eleverna att det finns vuxna i en antimobbingsgrupp som tar itu med uppkomna problem. De elever som inspektörerna talar med berättar emellertid att det förekommer ”småbråk” och ibland även ett hårt språkbruk mellan elever på rasterna.

Sammantaget bedömer inspektörerna att Gärdesskolorna når goda resultat av sitt arbete med normer och värden och att elevernas ansvar och inflytande över skolverksamheten och lärandet utvecklas positivt under deras tid på skolorna.

## **Bedömning av genomförandet**

Inspektörerna har granskat arbetet med arbetsmiljön, föräldrarnas och elevernas delaktighet, innehåll, organisation och arbetssätt i undervisningen, individanpassning och stöd, utvärdering av lärandet, bedömning och betygssättning, kvalitets-säkring och förbättringsarbete, skolledning och intern kommunikation. Nationella riktlinjer för arbetet finns i skollagen, läroplanerna och i andra författningar för respektive skolform.

### **Arbetet med arbetsmiljö och delaktighet**

Från och med den 1 april 2006 råder ett uttryckligt förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever. Den nya lagens (SFS 2006:67) ändamål är att främja barns och elevers lika rättigheter oavsett kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning eller funktionshinder samt att förebygga och förhindra trakasserier och annan kränkande behandling.

Kommunen är skyldig att bedriva ett målinriktat arbete för att främja dessa ändamål och bland annat se till att det upprättas en likabehandlingsplan i varje skola och förskola. I planen skall planerade åtgärder redovisas. Planen skall följas upp varje år. I det målinriktade arbetet ingår även att vidta åtgärder för att förebygga och förhindra att barn och elever utsätts för diskriminering, trakasserier och annan kränkande behandling liksom att vid behov utreda omständigheterna och i förekommande fall vidta de åtgärder som kan krävas för att förhindra fortsatta trakasserier och annan kränkande behandling.

Varje verksamhet skall ha en egen likabehandlingsplan. Planen skall innehålla en tydlig ansvarsfördelning och arbetas fram under medverkan av elever och personal. Utformningen av elevernas medverkan skall anpassas efter deras ålder och mognad. Vid inspektionstillfället finns en likabehandlingsplan vid Gärdesskolorna. Planen är gemensam för alla tre skolorna. Därmed tar planen inte hänsyn till de olika verksamheternas behov och förutsättningar, vilket försvårar elevernas och personalens möjligheter att vara delaktiga i processen att arbeta fram planen. Detta bekräftas i de samtal som inspektörerna har med elever och personal. Eleverna har inte varit delaktiga i processen med att ta fram likabehandlingsplanen och de lärare som inspektörerna samtalar med uppger att inte de känner sig delaktiga i processen utan att planen istället har presenterats som ett färdigt dokument. Enligt inspektörerna saknar planen en beskrivning av vilka åtgärder som skall vidtas i den händelse diskriminering eller annan kränkande behandling upptäcks. I stället finns som bilaga en handlingsplan mot mobbning.

Sammantaget bedömer inspektörerna att likabehandlingsplanen vid Gärdesskolorna inte motsvarar förordningens krav eftersom likabehandlingsplanen inte tar hänsyn till de olika verksamheternas behov och förutsättningar samt elever och personal inte varit delaktiga i processen att arbeta fram planen. Detta måste åtgärdas. Vidare bör skolan förbättra den befintliga planen genom att den befintliga ”handlingsplanen mot mobbning” arbetas in i likabehandlingsplanen.

Skolverket vill uppmärksamma kommunen på att det fr.o.m. den 1 juli 2006 införts förändringar i skolformsförordningarna när det gäller ordningsregler i skolan. Rektorn har ansvar för att det finns ordningsregler för varje skola och att ordningsreglerna utarbetas och följs upp under medverkan av lärare och övrig personal samt företrädare för eleverna och deras vårdnadshavare. Det är enligt inspektörerna viktigt att alla känner sig involverade i arbetet med att utforma dessa ordningsregler, så att alla kan känna sig solidariska med de överenskommelser som görs. Vid Gärdesskolorna finns gemensamma ordningsregler för de tre skolorna. De elever som inspektörerna talar med upplever att reglerna bestämts av lärare och föräldrar och att det är svårt för eleverna att påverka arbetet med reglerna. Vid Olaus Petriskolan och Hjorthagens skola anser lärarna att de tidigare hade väl förankrade regler på skolan men att nuvarande regler inte är anpassade för deras verksamhet. Inspektörerna vill påpeka att författningarnas krav om elevers medverkan vid upprättandet av ordningsregler fortsättningsvis måste följas.

### **Innehåll, organisering och arbetssätt i undervisningen**

Under detta avsnitt har inspektörerna bland annat granskat att skolans mål och planering samt synen på lärandet ligger i linje med läroplanen, att organiseringen av undervisningen ger eleverna förutsättningar att nå målen, skolans timplan, samt innehåll, arbetssätt och arbetsformer i undervisningen.

Inspektörerna bedömer att verksamheten i dessa avseenden är god utan att kommentera detta ytterligare i rapporten.

### Individanpassning och stöd

Enligt grundskoleförordningen skall läraren i samband med utvecklingssamtalet i en framtidsytande individuell utvecklingsplan skriftligt sammanfatta vilka insatser som behövs för att eleven skall nå målen och i övrigt utvecklas så långt som möjligt inom ramen för läroplanen och kursplanerna. Av inspektionen framgår att alla elever vid Gärdesskolorna har en individuell utvecklingsplan (IUP). Lärarna beskriver att de använder IUP som ett aktivt instrument för uppföljning och planering av elevernas arbete. Som en del av processen med IUP får eleverna på lektionstid gå igenom sina tidigare mål och tänka igenom om målen nåtts eller inte och i så fall varför de inte uppnåtts.

Eleverna skriver först ner några av sina tankar och vad de vill utveckla. Detta blir sedan en av utgångspunkterna i utvecklingssamtalen. Några av de elever som inspektörerna möter berättar att de har sin IUP uppsatt i bänken och att den hjälper dem att komma ihåg vad de skall arbeta med och vad de skall lära sig. Inspektörerna bedömer att skolornas arbete med den individuella utvecklingsplanen är mycket bra. Se vidare under avsnittet ”Utvärdering, bedömning och betygssättning”.

Särskilt stöd skall enligt grundskoleförordningen i första hand ges inom den klass eller grupp som eleven tillhör. Om det finns särskilda skäl får sådant stöd ges i en särskild undervisningsgrupp. Inom ramen för den samundervisningsklass om finns vid Gärdesskolan går både särskoleelever och grundskoleelever. Inspektionen visar att beslut om placering i särskild undervisningsgrupp saknas för de elever som inte är mottagna i den obligatoriska särskolan. Detta är enligt inspektörernas bedömning inte i enlighet med författningarna och måste därför åtgärdas. Ytterligare ett fåtal elever har hela eller delar av sin undervisning förlagd till en särskild undervisningsgrupp. Samtliga beslut om placering i särskild undervisningsgrupp för dessa elever saknar överklagandehänvisning, vilket måste åtgärdas.

Under avsnittet ”Individanpassning och stöd” har inspektörerna också granskat arbetet med den individuella utvecklingsplanen, undervisningens anpassning till elevers olika behov, skolans arbete med att stödja elever i behov av särskilt stöd, särskilda undervisningsgrupper samt åtgärdsprogrammets kvalitet. Inspektörerna bedömer verksamheten i dessa avseenden som god.

### Utvärdering, bedömning och betygssättning

I de nationella kursplanerna finns dels mål att sträva mot vilka anger inriktningen på skolans arbete, dels mål som skolan ansvarar för att eleverna uppnår efter det femte och det nionde skolåret. Gärdesskolorna följer upp elevernas kunskapsutveckling med hjälp av nationella prov, de så kallade Stockholmsproven, läsutvecklingsscheman (LUS) samt olika diagnoser. Skolorna är också pilotskolor inom ett projekt som Stockholms stad driver, kallat Stockholms skolwebb. Där prövas metoder och verktyg för att följa upp elevernas kunskapsutveckling över tid genom att lärare kontinuerligt lägger in uppgifter som sedan finns tillgängliga för andra lärare och för skolledningen som där kan följa utvecklingen i varje klass. Arbetet har hittills bland annat resulterat i att underlag från olika lärare samlas inför till exempel utvecklingssamtalen. Lärarna vid Gärdesskolorna har i detta arbete definierat vilka kunskapskvaliteter som skall följas upp och hur kunskaper och färdigheter skall beskrivas. Detta har inneburit att mentorn/klassläraren har tillgång till ett samlat material som bildar underlag för utvecklingssamtalet. Både elever och föräldrar uppskattar detta system och bekräftar att det ger en mycket god information. Vissa arbetslag har också utökat antalet individuella samtal under terminen och kompletterar dessa med ”femminuterssamtal” varje vecka för att

därmed få en bättre uppföljning av elevens hela situation. Vid Olaus Petriskolan genomförs dock inte utvecklingssamtal under den första terminen i årskurs 1. Detta är enligt inspektörernas bedömning inte i enlighet med bestämmelserna och måste åtgärdas. I övrigt bedömer inspektörerna Gärdesskolornas arbete med uppföljning och utvärdering av elevernas lärande som mycket gott.

Samarbetet mellan lärarna sker företrädesvis inom ramen för arbetslag och ämnesgrupper. Skolorna har också lokala tolkningar av kursplanerna inom de olika ämnena som revideras varje år. Ämnesgrupper och arbetslag i de högre årskurserna diskuterar kontinuerligt frågor rörande bedömning och betygssättning. En samstämmighet inom skolan har också uppnåtts genom seminarier som särskilt behandlat kunskapskvaliteter. Inspektörerna bedömer att skolans arbete med att uppnå en likvärdig betygssättning är tillfredsställande.

Enligt grundskoleförordningen skall de elever som inte når målen och därmed inte får betyg efter det nionde skolåret i stället få ett skriftligt omdöme där elevens kunskapsutveckling i ämnet eller ämnesblocket anges. Av omdömet kan också framgå vilka stödåtgärder som vidtagits. Vid Gärdesskolan har inga sådana skriftliga omdömen utfärdats och inspektörerna bedömer därför att detta måste åtgärdas.

### **Kvalitetssäkring och förbättringsarbete**

Varje skola skall årligen upprätta en skriftlig kvalitetsredovisning som ett led i den kontinuerliga uppföljningen, utvärderingen och utvecklingen av verksamheten. Kvalitetsredovisningen skall innehålla en bedömning av i vilken mån de nationella målen har förverkligats och en redogörelse för vilka åtgärder skolan avser att vidta för ökad måluppfyllelse. Vid Gärdesskolorna finns en verksamhetsberättelse/kvalitetsredovisning som tagits fram genom att varje arbetslag kommenterat sitt arbete inom ett antal givna områden. Dessa områden har lagts fast för stadsdelen som helhet. Resultaten relateras till stadsdelens mål och det "åtagande" som skolan har genom uppdraget från stadsdelen. Kopplingen till de nationella målen framgår därmed inte på ett tydligt sätt. Lärare som inspektörerna talar med upplever att kvalitetsarbetet styrs uppifrån och att vissa kvalitetsfrågor som är angelägna i det pedagogiska arbetet inte får plats i den förutbestämda struktur som gäller. Detta är särskilt påtagligt vid Olaus Petriskolan och Hjorthagsskolan. Därmed blir inte kvalitetsredovisningen det verktyg för att förbättra skolans verksamhet som är syftet. Vilka resultat samundervisningen/särskolan uppnår framgår inte av kvalitetsredovisningen.

Enligt gällande förordning skall kvalitetsredovisningen utarbetas under medverkan av lärare, övrig personal och elever. Elevernas vårdnadshavare skall ges möjlighet att medverka i arbetet. Vid Gärdesskolorna har eleverna inte deltagit i processen med kvalitetsredovisningen. De elever som är ordförande i respektive elevråd har dock tagit del av kvalitetsredovisningen. Representanter för elevernas vårdnadshavare har deltagit i arbetet genom den föräldraförening som finns vid skolan.

Sammantaget bedömer inspektörerna att skolans kvalitetsredovisning inte uppfyller förordningens krav och därför måste åtgärdas. Vidare bedömer inspektörerna att skolans kvalitetsarbete bör förbättras.

### Ledning och styrning

Den som är rektor skall enligt skollagen ha pedagogisk insikt, förvärvat genom utbildning och erfarenhet. Rektorn skall särskilt verka för att utbildningen utvecklas och han eller hon har en särställning när det gäller att garantera elevernas rätts-säkerhet. För att utöva sitt ledarskap skall rektorn hålla sig förtrogen med det dagliga arbetet i skolan.

Av inspektionen framgår att det finns en tydlig ansvarsfördelning inom skolledningen vid Gärdesskolorna. Arbetet vid skolorna är väl organiserat och det finns väl kända rutiner och strukturer för arbetet. För att bredda inflytandet i olika verksamhetsfrågor finns ett antal kommittéer bestående av lärare från de olika enheterna. Kommittéerna arbetar med olika teman, till exempel värdegrundsfrågor, IT, antimobbningsarbete, SANT-frågor (sex och samlevnad, alkohol, narkotika, tobak). Rektorn träffar också varje månad samtliga elevrådsordförande och får därmed god kontakt med elevrepresentanter från samtliga enheter. Genom detta arbetssätt och via sina biträdande rektorer har rektorn god kunskap om verksamheten, främst vid Gärdesskolan. Dock är rektorns kontakt med och kunskap om Olaus Petriskolan och Hjorthagens skola samt samundervisningen/särskolan inte lika god.

De lärare som inspektörerna samtalar med uppger att rektorn har en tydlig pedagogisk vision som han driver medvetet. Organisationen med arbetslag och det ämnesövergripande pedagogiska arbetet inom enheterna är tydliga resultat av detta.

Rektorn uppger att kontakten med stadsdelsförvaltningen är god och att tjänstemän och politiker i stadsdelen ofta visar intresse för skolans arbete. Han uppger också att skolledningen får gott stöd i olika frågor från förvaltningen.

Sammantaget bedömer inspektörerna att skolledningen vid Gärdesskolorna fungerar mycket väl och att rektorn utövar ett tydligt pedagogiskt ledarskap. Kontakten med huvudmannen är god. Dock bör rektorns förtrogenhet förbättras när det gäller verksamheterna vid Olaus Petriskolan, Hjorthagens skola och samundervisningen/särskolan.

## Bedömning av förutsättningarna

Skolverket tar i inspektionen upp följande förutsättningar för utbildningen; tillgång till den utbildning som skall erbjudas, information om utbildningen, personalens kompetens samt tillgång till läromedel, pedagogiska material och utrustning. Nationella bestämmelser finns bl.a. i skollagen.

### Tillgång till utbildning och information om utbildning

Vid Gärdesskolan ansvarar tre av de biträdande rektorerna för den studie- och yrkesvägledning som eleverna enligt läroplanen har rätt till. Enligt rektorn har de biträdande rektorerna fått viss kompetensutveckling för denna uppgift. Eleverna får information och hjälp inför de val som görs under grundskoletiden respektive till gymnasieskolan. De erbjuds också enskilda samtal med de biträdande rektorerna inför gymnasievalet. Vissa elever utnyttjar emellertid inte denna möjlighet utan väljer bort vägledningen. De biträdande rektorerna uppger dock att de aktivt söker upp de elever som de vet är i behov av särskilt stöd. Läroplanen anger att skolans studie- och yrkesvägledning särskilt skall uppmärksamma möjligheterna för elever med funktionshinder. De elever som är mottagna i den obligatoriska särskolan har dock inte fått annan studie- och yrkesvägledning än den deras lärare

kunnat ge dem. Inspektörerna bedömer därför att eleverna i särskolan inte får den studie- och yrkesvägledning som läroplanen anger vilket måste åtgärdas.

Enligt grundskoleförordningen skall skolan anordna elevens val med syfte att fördjupa och bredda elevens kunskaper i ett eller flera ämnen. I årskurs 7–9 används tiden för elevens val till de olika profilämnena inom de tre profilerna praktisk estetiska ämnen, språk och matematik/naturorienterande ämnen. I årskurserna 1–6 vid Gärdesskolorna är tiden för elevens val inräknad i övriga ämnen och anges ibland som ”Eget arbete”. Eleverna i dessa årskurser är inte medvetna om att de har elevens val. Inspektörerna bedömer att elevens val inte ges i enlighet med författningarnas krav vilket måste åtgärdas.

### **Personal**

Enligt grundskoleförordningen skall skolans lärare ha en utbildning för den undervisning de i huvudsak bedriver. Rektorn uppger att de flesta lärare har pedagogisk högskoleutbildning och även tjänstgör inom de områden deras utbildning avser. Lärarna berättar att de har goda möjligheter till kompetensutveckling såväl utifrån skolans behov som egna önskemål. Inspektörerna bedömer att lärarna vid Gärdesskolorna har pedagogisk högskoleutbildning för den undervisning de huvudsakligen bedriver och att de får kompetensutveckling utifrån skolans behov.

### **Materiella resurser**

Under rubriken ”Materiella resurser” har inspektörerna granskat tillgång till läromedel, användning av datorer, lokaler och skolbibliotek. Inspektörerna har bedömt att dessa resurser ger förutsättningar för en ändamålsenlig undervisning utan att lämna ytterligare kommentarer i denna rapport.

|            |           |
|------------|-----------|
| Datum      | Ort       |
| 2007-06-20 | Stockholm |

Bertil Karlhager  
Tommy Bucht